

Regionstyrelsens förstärkta uppsikt 2025

Avseende verksamhetsåret 2024

1. Inledning	2
2. Bedömningar	2
AB Transitio (Nivå 1)	2
AC-Net Externservice AB (Nivå 3)	3
ALMI Företagspartner Nord AB (Nivå 2)	3
Bussgods i Norr AB (Nivå 1)	4
Inera AB (Nivå 1)	4
Länstrafiken i Västerbotten AB (Nivå 3)	5
Norrbotniabanan AB (Nivå 2)	6
Norrlandsoperan AB (Nivå 3)	6
Norrtåg AB (Nivå 3)	7
Samtrafiken i Sverige AB (Nivå 1)	7
Science Park i Umeå AB (Nivå 2)	7
Skellefteå Museum AB (Nivå 3)	8
Skogs- och samemuseet i Lycksele AB (Nivå 3)	8
AB Transitio (Nivå 1)	9
Umeå Biotech Incubator AB (Nivå 2)	9
Uminova Innovation AB (Nivå 2)	10
Västerbottens Museum AB (Nivå 3)	10
Västerbottensteatern AB (Nivå 3)	11

1. Inledning

Enligt 6 kap. 9 § kommunallagen (2017:725) ska Regionstyrelsen varje år pröva om de aktiebolag och handelsbolag som Region Västerbottens äger direkt eller indirekt eller tillsammans med någon annan, har bedrivit sin verksamhet i förenlighet med det kommunala ändamål som fullmäktige beslutat och inom de lagstadgade kommunala befogenheterna. Denna uppsikt brukar benämnas förstärkt uppsikt, och är en särskild prövning som kompletterar den uppföljning, utvärdering och styrning som sker av respektive ägarnämnd fortlöpande under året till exempel i form av bolagsdialoger. Prövningen är individuell för varje bolag men, enligt praxis, översiktlig och inriktad på verksamheten *som helhet*.

Lagtexten anger ingen nedre gräns för hur stort ägandet måste vara för att ett aktiebolag ska ingå i prövningen. Aktiebolag som Region Västerbotten äger del av indirekt genom Länstrafiken i Västerbotten ingår i prövningen. Prövningen omfattar dock inte dotterbolag där Regionen inte är majoritetsägare i moderbolaget, försäkringsföretag eller aktiebolag som ägs av någon annan *typ* av association, t.ex. en stiftelse eller ekonomisk förening.

Region Västerbotten delar in de del- eller helägda bolagen i tre nivåer som påverkar graden av ägarstyrning från Regionen. Avseende den förstärkta uppsikten gör regionen en enklare granskning av bolagen klassade som nivå 1. Dessa bolag karaktäriseras av ett begränsat formellt inflytande och har ofta flera eller alla Sveriges regioner som delägare. Huvudansvaret för att pröva verksamhetens kompetensnlighet kan därför sägas ligga på en nationell nivå hos aktörer som till exempel SKR. I bolag inom kategori 2 är regionen minoritetsägare tillsammans med andra offentliga aktörer som antas ha huvudansvar för att utföra uppsikten. Regionstyrelsen gör en djupare granskning, men lutar sig i hög grad på slutsatser från andra ägare. För bolag inom kategori 3 är Region Västerbotten generellt den ägare som är ansvarig för den fördjupade granskningen och gör därför en mer extensiv granskning.

Prövning kommunalt ändamål och kommunala befogenheter

Fullmäktige i Region Västerbotten (inkl. före detta landstinget och kommunalförbundet Region Västerbotten) har endast undantagsvis uttryckligen fattat särskilda beslut om det kommunala ändamålet. När det i texten refereras till bolagens ändamål så hämtas detta från bolagsordningen, eller i de fall bolagsordningen inte beskriver ändamålet, aktieägaravtal eller ägardirektiv.

De kommunala befogenheterna, begränsningar i vilken verksamhet som får bedrivas samt hur den ska bedrivas, framgår av 2 kap. kommunallagen samt i förekommande fall genom befogenhetsutvidgande specialbestämmelser i lag. Den förstärkta uppsiktsprövningen sker direkt mot *lagtexten*, oberoende av om bolagsordningen binder bolagsledningen till principerna eller inte.

Centrala principer är principen om den kommunala kompetensen, lokaliseringsprincipen, självkostnadsprincipen och principen om icke vinstsyftande näringsverksamhet, likställighetsprincipen och förbudet mot stöd till enskild.

Bedömningen av bolagen presenteras i bokstavsordning

2. Bedömningar

AB Transitio (Nivå 1) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

AB Transitio har till ändamål att stödja aktieägarna avseende frågor om upphandling och finansiering av spårfordon och reservdelar och är ett s.k. samriskföretag enligt 3 kap. 20 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna. Verksamheten 2024 bedrevs uteslutande gentemot trafikföretag. Verksamheten redovisar över tid ett nollresultat efter finansiella poster och bolaget tillämpar principer för hyressättning vilket bedöms innebära att självkostnadsprincipen och principen om icke vinstsyftande näringsverksamhet iakttas. Det har inte

framkommit något annat i handlingarna som tyder på att verksamheten inte bedrevs inom ramen av de kommunala befogenheterna.

Underlag: Protokoll styrelsesammanträden 241017 och 241128, Protokoll årsstämma juni 20240530, Delårsrapport per 240831

AC-Net Externservice AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Under 2024 fusionerades AC-Net internservice AB och AC-net Externservice AB och kom då att heta AC-Net externservice och styrs av båda bolagens ägardirektiv. Under 2025 fastställdes bolagets nya styrdokument och bolaget byter namn till AC-Net AB. I denna uppföljning baseras analysen på de dokument och underlag som var aktuella under 2024.

Bolaget ska erbjuda elektroniska kommunikationstjänster, primärt genom att erbjuda externa parter överskottskapacitet från det regionala bredbandsnät som bolaget medverkar till att upprätthålla för sina ägare inom Västerbottens län, samt bedriva därmed förenlig verksamhet. Bolaget är skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sina ägare.

Bolagets verksamhet ska bedrivas inom lokaliseringsprincipen, likställighetsprincipen och självkostnadsprincipen. Verksamheten ska inte bedrivas med syfte att generera vinst.

Det finns ett tydligt allmänintresse i AC-Nets verksamhet då det ger ett starkt offentligt inflytande över en samhällsviktig funktion i form av digital kommunikationsinfrastruktur. Detta innebär att kommunerna och regionen har rådighet över, och kan påverka infrastrukturens kapacitet, säkerhet, redundans och robusthet. En del av bolagets verksamhet utgörs av förmedling av elektroniska tjänster till tredje part. Genom AC-net skapas ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät enligt med Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation som möjliggör ett samlat utbud ut mot aktörer. Detta innebär ökar tillgänglighet till marknader för tjänsteleverantörer samt möjlighet till ett ökat utbud för invånarna som inte annars skulle tillhandahållas.

Det råder oklarhet om hur offentliga bolag som lyder under Lagen om elektronisk kommunikation ska tillämpa självkostnadsprincipen. AC-Net följer av marknaden överenskomna regler för agerande på marknaden så som Svenska stadsnätetsföreningens produktportfölj Cesar för att säkerställa att bolaget inte agerar konkurrenshämmande och på andra villkor än andra motsvarande tjänsteleverantörer.

Bolaget agerar delvis utan för Västerbottens gränser, men i syfte att skapa kopplingar mot andra nät som stärker det egna nätets robusthet och kopplingar mot omvärlden, vilket måste anses ligga inom ramen för lokaliseringsprincipen.

Lekmannarevisorerna har i sin granskning gjort bedömningen att AC-Net agerat inom ramen för de kommunala befogenheterna, och regionstyrelsens förvaltning gör samma bedömning.

Underlag: Årsredovisning 2024, Lekmannarevisors granskningsrapport avs 2024, Styrelseprotokoll 1-6 2024

ALMI Företagspartner Nord AB (Nivå 2) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

ALMI Företagspartner Nord AB har till ändamål att medverka till att fler konkurrenskraftiga och därmed hållbara små och medelstora företag utvecklas. Verksamheten är reglerad i lag (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag samt förordning (2012:872) om statlig finansiering genom regionala utvecklingsbolag.

ALMI Företagspartner Nord AB har 2024 bedrivit verksamhet bestående i långivning och rådgivning till små och medelstora företag, vilket är förenligt med bolagets underförstådda ändamål.

Verksamheten är reglerad i lag och förordning och bedöms ligga väl inom ramarna för Regionens kompetens inom regional utveckling. Bolaget uttrycker ett avkastningsmål på lån som bedöms vara förenligt med självkostnadsprincipen och principen om icke vinstsyftande näringsverksamhet. Vidare uttrycks vissa målinriktade prioriteringar av insatser mot särskilda grupper av företagare, något som kan antas syfta till ökad jämställdhet och jämlikhet. Det har dock inte framkommit något som tyder på att de uttalade grupperna behandlas på ett sätt som direkt strider mot likställighetsprincipen.

Underlag: Årsredovisning 2024, protokoll styrelsemöten 2024, Verksamhetsplan 2024,

Bussgods i Norr AB (Nivå 1) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Ändamålet med Bolaget är att bedriva gods- och terminalverksamhet med samhällsnytta som grund, men inom de ekonomiska ramar och det geografiska område som ägarna beslutar.

Bolaget ska erbjuda transport av gods till privatpersoner och företag. Transporterna utförs av kollektivtrafikens linjetrafik och längs med kollektivtrafikens linjesträckning. Bolaget har även samarbeten med externa transportörer i syfte att kunna tillhandahålla transporter inom Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland samt över hela landet.

Bolagets verksamhet ska bedrivas inom ramen för lokaliseringsprincipen, likställighetsprincipen och självkostnadsprincipen. Verksamheten får inte utgöra stöd till enskilda näringsidkare.

Bussgods i Norr AB har till ändamål att med samhällsnytta bedriva gods- och terminalverksamhet. Bolagets verksamhet ger invånare och verksamheter i Västerbotten en bättre täckning för godstransport, inklusive inlämnande och uthämtande av gods. Genom ett brett och lokalt förankrat nätverk av stationer, terminaler och ombud och genom samordningen med kollektivtrafiken i norr, och Västerbotten skapas möjligheter att skapa en täckning som inte skulle vara möjlig om det tillhandahölls av den egentliga marknaden. Till viss del kompletteras godstrafiken på linjetrafik med lastbilar för att säkerställa en sammanhållen logistikkedja.

Godstransport mellan privatpersoner och företag är en angelägenhet som till stor del ankommer på det egentliga näringslivet. Verksamhetens förenlighet med den kommunala kompetensen kan beskrivas som marknadskompletterande, dvs. den är avsedd att fylla ut en ojämnhets i en i andra delar fungerande kommersiell marknad.

Under 2024 har kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland (Kommunalförbund) köpt 1/3 av aktierna i Bussgods Norr, vilket innebär att den marknad där bolaget kan verka ökar. Bolaget arbetar med en fördjupad granskning av de kommunala befogenheterna som ännu inte är färdigställd. Regionstyrelsen bör följa upp genomförandet och resultatet av analysen tillsammans med bolaget och regionala utvecklingsnämnden som är ägarnämnd för bolaget.

Lekmannarevisorerna bedömer att bolaget verkar inom ramen för de kommunala befogenheterna, och regionstyrelsens förvaltning gör samma bedömning.

Underlag: Årsredovisning 2024, lekmannarevisors grundläggande granskning 2024,

Inera AB (Nivå 1) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Bolagsordningen beskriver att Inera AB ska samordna, tillhandahålla och utveckla gemensamma tjänster och lösningar till stöd för digitalisering och verksamhetsutveckling i kommuner, landsting, regioner, samt bolag och organisationer som de utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över, inom deras verksamhetsområden och ansvar.

Bolaget ska inom ramen för de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. 1-2 och 7-8 §§ kommunallagen och självkostnadsprincipen enligt 8 kap. 3c § kommunallagen agera affärsmässigt. Bolaget får bara när det är förenligt med den kommunala kompetensen och aldrig till större omfattning än tjugo (20) procent av bolagets omsättning tillhandahålla tjänster till andra än direkta eller indirekta aktieägare. Lekmannarevisionen anser att Inera AB under 2024 bedrivit verksamhet i enlighet med uppdraget.

Analys har gjorts av verksamheten under 2024 samt inriktning 2024-2027. De planerade insatserna bedöms ligga inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Underlag: Årsredovisning 2024, Lekmannarevisionen granskningsrapport 2024, Ineras verksamhetsinriktning 2024-2027

Länstrafiken i Västerbotten AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Under 2024 har ny bolagsordning och nya ägardirektiv antagits. Den första april genomfördes försäljning av 1/3 av aktierna i Bussgods i Norr AB. Det innebär att Länstrafiken Västerbotten avyttrade hälften av sitt innehav i bolaget.

Bolaget utgör driftsorganisation till den regionala kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten. Ändamålet med Bolagets verksamhet är att verkställa kollektivtrafik i, samt till och från, Västerbottens län.

Ändamålet är vidare att uppnå största möjliga samordning och nytta i de samhällsbetalda persontransporter som Region Västerbotten och kommunerna i Västerbotten ansvarar för samt att tillhandahålla en grundläggande samhällsservice i form av godstransport. Bolaget ska iakttä god ekonomisk hushållning.

Verksamheten ska bedrivas med iakttagande av de kommunala befogenheterna i kommunallagen: principen om kommunala angelägenheter, lokaliseringsprincipen, likställighetsprincipen, självkostnadsprincipen, förbudet mot vinstsyftande näringsverksamhet och förbudet mot stöd till enskild. Uppdragsverksamhet som enligt lag är undantagen självkostnadsprincipen och förbudet mot vinstsyftande verksamhet ska dock bedrivas på affärsmässiga grunder.

Länstrafiken i Västerbotten AB har 2024 ordnat kollektivtrafik som enligt lag ankommer på regioner. I övrigt har bolaget bedrivit verksamhet bestående i systemutveckling och resesamordning vilket bedöms ha en naturlig anknytning till kollektivtrafikverksamheten. I fallet resesamordning rör det sig om verksamhet som har stöd i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik. Trafik upphandlas offentligt vilket bedöms säkerställa att principerna om likställighet och förbud mot stöd till enskild iakttas.

Lekmannarevisorerna bedömer att bolaget verkat inom ramen för de kommunala befogenheterna, och regionstyrelsens förvaltning gör samma bedömning.

Underlag: Bolagsstyrningsrapport 2024, årsredovisning 2024, lekmannarevisors granskningsrapport med grundläggande granskning 2024

Norrbotniabanan AB (Nivå 2) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Norrbotniabanan AB har enligt bolagsordningen till ändamål att arbeta för att en ny järnväg byggs mellan Umeå och Haparanda.

Norrbotniabanan AB har 2024 bedrivit verksamhet bestående i att företräda ägarnas intressen gentemot andra offentliga och privata aktörer i ett stort infrastrukturprojekt. Ägarna är i sin tur kommuner och regioner som direkt berörs av infrastrukturprojektet. Arbetet 2024 har bedrivits genom olika former av samverkan, förhandlingar och utredande i frågor om finansiering och fysisk planering. Det bedöms vara ändamålsförenlig och kompetensenlig verksamhet.

I lekmanarevisionen grundläggande granskning noteras att det i bolagsordningen inte anges vilka kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten i enlighet med kommunallagen 10kap 3§. Det framgår inte heller att bolagets syfte inte är att gå med vinst. Regionstyrelsen bör verka för att detta bör justeras vid en revidering av bolagsordning.

Lekmannarevisor bedömer att bolaget verkat inom ramen för de kommunala befogenheterna. Även om bolagsordningen inte klargör vilka kommunala befogenheter som bolaget ska verka inom gör regionstyrelsen bedömningen att bolaget verkat inom ramen för de relevanta kommunala befogenheterna om likställighet, självkostnad, lokalisering och förbudet mot stöd till enskild.

Underlag: VD kommentar per 2024-12-31, lekmannarevisors granskningsrapport med grundläggande granskning 2024

Norrlandsoperan AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Ändamålet med bolagets verksamhet är att ge medlemmarna (invånarna) i Umeå kommun och Region Västerbotten tillgång till ett brett kulturutbud samt bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Verksamheten ska bedrivas inom de kommunala befogenheter som följer av 2 kap. kommunallagen (2017:725): principen om kommunala angelägenheter, lokaliseringsprincipen, likställighetsprincipen, självkostnadsprincipen, förbudet mot vinstsyftande näringsverksamhet och förbudet mot stöd till enskild. Kärnverksamheten ska vara fri och oberoende i politiskt, vetenskapligt, kulturellt och konstnärligt hänseende. Bolaget ska iakttä god ekonomisk hushållning i verksamheten.

Verksamheten möter kriterierna om kollektiv nytthet, höga investeringskostnader, begränsade vinstmöjligheter och avsaknad av privata initiativ. Regionen får i enlighet med förordningen SFS 2010:2012 mottaga och fördela ett statligt kulturanslag. Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i förordningen och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område.

Norrlandsoperans verksamhet har under året i huvudsak bedrivits i Umeå kommun och Västerbottens län samt i viss mån i samverkan och samarbete med liknande verksamheter utanför länets och landets gränser i syfte att utveckla och bredda Norrlandsoperans verksamhet

Bolagets omsättning har huvudsakligen kommit från offentliga anslag och bidrag och är i enlighet med självkostnadsprincipen och principen om icke vinstsyftande näringsverksamhet.

Lekmannarevisorerna bedömer att bolaget verkat inom ramen för de kommunala befogenheterna, och regionstyrelsens förvaltning gör samma bedömning.

Underlag: Årsredovisning 2024, Styrelseprotokoll 1-5 2024, lekmannarevisors granskningsrapport med grundläggande granskning 2024

Norrtåg AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Ändamålet för Norrtåg AB är att för kollektivtrafikmyndigheterna i de fyra nordligaste länen bedriva persontrafik med tåg på dag i respektive län, mellan länen och mellan länen och angränsande län enligt överenskommelse med staten

Norrtåg AB utför kollektivtrafik som enligt lag ankommer på regioner. Verksamheten bedrivs inom det geografiska område som delägande regionala kollektivtrafikmyndigheter ansvarar över. Styrelsen har prövat och ansett att verksamheten bedrivits inom det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna.

I lekmannarevisorernas granskning av 2024 konstateras att det saknas en beskrivning av vilka kommunala befogenheter som utgör ram för bolagets verksamhet, vilket är ett krav för bolag med offentliga ägare. Region Västerbotten har under 2024 samordnat arbetet och har tydliggjort bolagets relation till de kommunala befogenheterna. Beslut om nya styrdokument ska fattas av regionfullmäktige under 2025

Lekmannarevisionen har uppmärksammat att hanteringen av taxor inte harmoniserar med kommunallagen och att detta ska utredas. I förra årets uppsiktsrapport rekommenderades att Regionstyrelsen bör följa upp och säkerställa att Region Västerbotten deltar i arbetet med utredningen. Under 2024 har Region Västerbotten funnits med i den arbetsgrupp som sett över styrdokument och finansieringsmodell.

Underlag: Årsredovisning 2024, lekmannarevisorernas grundläggande granskning 2024, Samtliga styrelseprotokoll 2024.

Samtrafiken i Sverige AB (Nivå 1) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Samtrafiken i Sverige AB har, enligt aktieägaravtalet, till ändamål att knyta ihop kollektivtrafiken och erbjuda produkter och tjänster som bl.a. underlättar för resenärer och trafikföretag. I bolagsordningen uttrycks det som att gagna det kollektiva resandet med olika trafikslag. I bolagsordningen anges även branschutveckling. En viktig del av arbetet är biljett- och resesamarbetet Resplus.

Samtliga nämnda verksamhetsområden bedöms vara i överensstämmelse med det ovan beskrivna ändamålet. Då verksamheten riktar sig till delägarna, som finns i hela landet, bedöms de kommunala befogenheterna vara iakttagna eller utan nämnvärd betydelse.

Underlag: Årsredovisning avseende 2023-07-01 till 2024-06-30 (bolaget har brutet räkenskapsår),

Science Park i Umeå AB (Nivå 2) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Science Park i Umeå AB ska initiera, driva och delta i utvecklingsprocesser kopplade till universitetsstaden. Bolaget ska stödja utvecklingen av en attraktiv miljö för nya företag, forskare och studenter samt skapa samarbeten och skapa förutsättningar för universitetsstadens utveckling och till nytta för ägarnas olika verksamhetsområden. Bolaget ska profilera satsningsområden kopplade till forskning och universitetssjukhuset och attrahera etableringar och investeringar.

Under 2024 har verksamheten varit begränsad. VD går i pension under 2025 och det pågår ett förändringsarbete kring verksamhetens fortsatta arbete.

Kommuner och regioner får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet. Det finns också en koppling till regionens uppdrag inom forskning och innovation kopplat till hälso- och sjukvård. Verksamheten under 2024 har legat i linje med detta.

Underlag: Årsredovisning 2024, lekmannarevisors granskningsrapport och grundläggande granskning 2024, styrelseprotokoll 2024

Skellefteå Museum AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Skellefteå Museum AB har, enligt bolagsordningen, till ändamål att ge medlemmarna (invånarna) i Västerbotten tillgång till ett brett kulturutbud samt bidra till att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Skellefteå Museum AB har 2024 bedrivit verksamhet som motsvarar museilagens (2017:563) definition av museer inom det allmänna museiväsendet, vilket får anses vara förenligt med ändamålet och kompetensenligt. Regionen får i enlighet med förordningen SFS 2010:2012 mottaga och fördela ett statligt kulturanslag. Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i förordningen och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område.

Verksamheten innefattade även modern konst under benämningen Museum Anna Nordlander. Därutöver bedrev bolaget uppdragsverksamhet inom arkeologi och byggnadsvård för kulturvårdsrelaterade frågor inom Skellefteå kommun. Uppdragsverksamheten ger en inte oväsentlig nettoomsättning, men bedrivs enligt bolagets uppgifter gentemot offentliga aktörer som är skyldiga att inhämta expertiskunskap.

Det saknas en redovisning om styrelsen prövat att bolaget verkat inom de kommunala befogenheterna 2024. Genomgången av handlingarna visar dock ingen konflikt med de kommunala befogenheterna.

Underlag: Årsredovisning 2024, lekmannarevisors granskningsrapport 2024,

Skogs- och samemuseet i Lycksele AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Skogs- och samemuseet i Lycksele AB Bolaget ska bedriva museiverksamhet med fokus på skog och skogsbruk, samisk historia och kultur, samt därmed förenlig kultur- och kunskapsfrämjande verksamhet. Verksamheten ska huvudsakligen bedrivas i Lycksele kommun och i Västerbottens län.

Skogs- och samemuseet i Lycksele AB bedrev 2024 verksamhet som motsvarar museilagens (2017:563) definition av museer inom det allmänna museiväsendet. Regionen får i enlighet med förordningen SFS 2010:2012 mottaga och fördela ett statligt kulturanslag. Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i

förordningen och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område. Museet anordnade olika former av samverkansmöten på teman kopplade till skogliga och samiska frågor samt drev ett friluftsmuseiområde.

Museet har i huvudsak bedrivit verksamhet när kopplad till grunduppdraget. En viss projektverksamhet sker i syfte att utveckla verksamheten samt samverkan med bland annat universitetet och aktörer i andra länder. Detta bedöms ligga inom ramen är ändamålet och de kommunala befogenheterna. Genomgången av handlingarna ingen annan konflikt med de kommunala befogenheterna. Det saknas en redovisning om styrelsen prövat att bolaget verkat inom de kommunala befogenheterna 2024.

Underlag: Lekmannarevisors granskningsrapport 2024, Granskningsredogörelse 2024, Årsredovisning 2024

AB Transitio (Nivå 1) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

AB Transitio har till ändamål att stödja aktieägarna avseende frågor om upphandling och finansiering av spårfordon och reservdelar.

AB Transitio är bildat som ett s.k. samriskföretag enligt 3 kap. 20 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna. Verksamheten 2024 bedrevs uteslutande gentemot trafikföretag. Verksamheten redovisar över tid ett nollresultat efter finansiella poster och bolaget tillämpar principer för hyressättning vilket bedöms innebära att självkostnadsprincipen och principen om icke vinstsyftande näringsverksamhet iakttas. Det har inte framkommit något annat i handlingarna som tyder på att verksamheten inte bedrevs inom ramen av de kommunala befogenheterna.

Underlag: Protokoll årsstämma 20240530, Protokoll vid styrelsesammanträde nr 192

Umeå Biotech Incubator AB (Nivå 2) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Bolagsordningen för Umeå Biotech Incubator saknar paragrafer som klargör det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna. Detta kan förklaras av att majoritetsägaren Umeå universitet holding inte lyder under kommunallagens 10 kap 3 §. Prövning blir därför mot andra källor så som faktiskt verksamhet och andra styrdokument. Vid tiden för granskningen är endast årsredovisningen för 2024 tillgänglig.

Umeå Biotech Incubator AB har, som det får förstås utifrån ägardirektiven, till ändamål att stödja och möjliggöra kommersialisering av forskningsresultat och affärsidéer inom life science och därmed skapa en grogrund för en växande life science industri i norra Sverige. Kommuner och regioner får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet. Det finns också en koppling till regionens uppdrag inom forskning och innovation kopplat till hälso och sjukvård.

Umeå Biotech Incubator AB bedrev 2024 inkubationsverksamhet, inklusive rådgivning m.m. vilket är förenligt med det ovan beskrivna ändamålet. Urvalet av vilka som får plats i inkubatorverksamheten har gjorts på sakliga, objektiva, grunder och det har inte på annat sätt framkommit någon konflikt med likställighetsprincipen.

Underlag: Årsredovisning 2024

Uminova Innovation AB (Nivå 2) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Bolagsordningen för Uminova saknar paragrafer som klargör det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna. Detta kan förklaras av att majoritetsägaren Umeå universitet holding inte lyder under kommunallagens 10 kap 3 §. Prövning blir därför mot andra källor så som faktiskt verksamhet och andra styrdokument.

Uminova Innovation AB har, utifrån aktieägaravtalet, till ändamål att potentiella tillväxtföretag får växa regionalt, nationellt och internationellt genom en strukturerad tillväxtprocess samt bidra till att positionera regionen som en plats för utveckling av start-ups och tillväxtbolag. Kommuner och regioner får genomföra åtgärder som allmänt främjar näringslivet.

Uminova Innovation AB bedrev under 2024 inkubationsverksamhet, rådgivning, nätverksträffar och konferenser. Verksamheten har varit förenlig med det kommunala ändamålet och den kommunala kompetensen.

Underlag: Årsredovisning 2024, Verksamhetsplan 2024, Styrelseprotokoll 2024 nr 93-96

Västerbottens Museum AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det ovan beskrivna ändamålet och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Västerbottens Museum AB har till ändamål att ge medlemmarna (invånarna) i Västerbotten tillgång till ett brett kulturutbud samt bidra till främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Ändamålet överensstämmer med ordalydelsen i 4 § museilagen (2017:563).

Västerbottens Museum AB har 2024 bedrivit verksamhet med bred inriktning: på kulturmiljö, kulturlandskap, arkeologi, etnologi, pedagogik, konst, konsthantverk, materiell kultur, immateriell kultur, berättande, byggnadsvård, historia, som fastighetsägare samt en roll i samhällsutveckling och kunskapsförmedling. Samtliga delinriktningar ryms inom museiverksamhetsbegreppet och anses vara kompetensenligt. Regionen får i enlighet med förordningen SFS 2010:2012 mottaga och fördela ett statligt kulturanslag. Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i förordningen och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område.

Museet bedriver därutöver verksamhet bestående i systemutveckling, försäljning av souvenirer och förtäring till besökare samt viss event- eller evenemangsverksamhet. Sådan verksamhet bedöms ha en naturlig anknytning till museiverksamheten, och bedrivs i en mindre omfattning. En liten del av verksamheten består i att utveckla museet i ett nationellt och internationellt sammanhang, men bedöms vara inom ramen för lokaliseringsprincipen

Bolaget har en klar och detaljerad budgetprocess. Museet tar ingen entréavgift. Museet tillämpar en prislista för varor och tjänster, det nationella MU-avtalet (mall för *Avtal om upphovsmäns rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning m.m.*) och gör inköp av konst och föremål baserat på deras kulturhistoriska värde. Upplåtelse av det egenutvecklade samlingsförvaltningssystemet *Sofie* sker till flera museer, hembygdsföreningar och några aktörer mot licensavgift, vilket bedöms vara i enlighet om principen om god hushållning med resurser. Principerna om självkostnad, likställighet och kommunal näringsverksamhet samt förbudet mot stöd till enskild bedöms i och med det ha iakttagits under 2024.

Underlag: Lekmannarevisors granskningsrapport 2024, grundläggande granskning 2024, Årsredovisning 2024,

Västerbottensteatern AB (Nivå 3) har under 2024 bedrivit sin verksamhet på ett sätt som är förenligt med det kommunala ändamålet för bolaget och inom ramen för de kommunala befogenheter som gäller för verksamheten.

Skäl för bedömningen

Västerbottensteatern AB har till ändamål att ge medlemmarna (invånarna) i Västerbotten tillgång till ett brett kulturutbud samt bidra till främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Att tillhandahålla teaterverksamhet är inte i sig en kommunal angelägenhet. Verksamheten möter kriterierna om kollektiv nytta, höga investeringskostnader och begränsade vinstmöjligheter. Konkurrenssituationen neutraliseras till stor del av den relativt tydliga och begränsade verksamhetsbeskrivningen. Regionen får i enlighet med förordningen SFS 2010:2012 mottaga och fördela ett statligt kulturanslag. Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i förordningen och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område. I bolagsordningen har ägarna klargjort att avsteg från lokaliseringsprincipen är möjliga, i syfte att möjliggöra samverkan och samarbete som utvecklar teatern. Sammantagningen är bedömningen att verksamheten är förenligt med den kommunala kompetensen.

Enligt ägardirektiven som finns att följa ska teatern även verka för nationellt och internationellt utbyte i form av samverkan, gästspel och tvärkulturella samarbeten. Även om en del av verksamheten delvis bedrivs i grannlän, på en nationell arena eller i andra länder så bedömer regionstyrelsen förvaltning att arbetet utanför regionen bidrar till att utveckla den egna verksamheten samt förnya och tillgängliggöra den professionella teatern och scenkonsten i enlighet med ägardirektivet. Genomgången av handlingarna visar heller ingen annan konflikt med de kommunala befogenheterna. Lekmannarevisionen anser att bolaget har verkat inom ramen för de kommunala befogenheterna och regionstyrelsen gör samma bedömning.

Underlag: Årsredovisning 2024, bolagsstyrningsrapport per 2024-12-31, lekmannarevisionens grundläggande granskning 2024, Styrelseprotokoll möte 2024-05-27

Region Västerbotten 250428

Niklas Gandal, Strateg ägarstyrning

Säkerhetsenheten, Ledningsstaben